

[Minister Lise Østergaard]

sig til mere end 15 gange så meget som deres økonomiske hjælp til udviklingslandene. Hertil kommer, at en tredjedel af verdens samlede udgifter til teknologi og videnskab går til militære formål. Et billede, der måske kan mane til endnu mere eftertanke, er, at der forbruges flere offentlige midler i verden til militæret end til undervisning og sygdomsbekæmpelse tilsammen.

Dette blot lidt fattige forsøg på at anskueliggøre oprustningens omkostninger.

Om regeringens syn på det fortsatte rustningskapløb kan jeg sige, at vi iagttager både det kvantitative og det kvalitative våbenkapløb med meget stor bekymring. Selv om sandsynligheden for, at lokale militære konflikter skulle komme til at udløse en supermagtskonfrontation, og muligheden for, at en atomkrig kunne udløses gennem tekniske fejlgreb, vel nok i dag må forekomme fjernliggende, så er det sådan, at selve denne militære overkapacitet er en direkte risiko for, at politiske spændinger vil udløse væbnede konflikter. Hertil kommer, at det uahæmmede våbenkapløb er meningsløst, og at dette overforbrug til ødelæggelsesformål beslaglægger ressourcer, som vi ikke kan undvære til opbygningsformål, hvis vi ønsker at møde tidens udfordringer i retning af en økonomisk og social udvikling i alle lande.

Målet for nedrustningsbestræbelserne bør være en internationalt kontrolleret og en gensidigt afbalanceret nedrustning, der både omfatter konventionelle våben og atomvåben. Samtidig lægger vi megen vægt på, at aftaler på nedrustningsområdet indeholder betryggende kontrolbestemmelser, verifikationsbestemmelser, som giver parterne den fornødne grad af forvisning om, at aftalerne bliver efterlevet. Det er nemlig således, at en aftale, der ikke bliver efterlevet, kan virke stik imod sin hensigt og skabe mangel på tillid i stedet for at mindske spændtheden.

Nu er det yderligere sådan, at nedrustningsproblemet ikke kan anskues isoleret. Vi må vurdere det i nøje sammenhæng med den sikkerhedspolitiske situation i verden. Oprustning skyldes politiske spændinger og konflikter, og det er et grundlæggende udenrigspolitisk mål for alle stater at betrygge deres sikkerhed.

Det er sådan, at alt for mange velmente nedrustningsforslag i årenes løb er forblevet ønskedrømme, fordi man ikke har erkendt

deres direkte afhængighed af sikkerhedspolitiske og afspændingspolitiske spørgsmål. Der er nemlig en gensidig vekselvirkning imellem de udenrigspolitiske forhandlinger, som drejer sig om de bagvedliggende storpolitiske problemer, og de bestræbelser, man foretager for afspænding og nedrustning. Nedrustningsaftaler er ikke mulige, uden at den tilstrækkelige indbyrdes tillid er til stede. Men på den anden side kan det være vanskeligt at skabe tillid, hvis ikke der er vilje til nedrustning. Der består således en uløselig sammenhæng imellem disse forskellige sider af den udenrigspolitiske virkelighed.

Hvis vi et øjeblik vil betragte dette problem i dansk perspektiv, så er det således, at den danske udenrigspolitik mest overordnede mål er at sikre Danmarks eksistens som en uafhængig og demokratisk nation. Gennem vores medlemskab af NATO befæster vi vores egen sikkerhed, samtidig med at vi bidrager til at sikre styrkebalancen mellem Øst og Vest. Denne relative stabilitet er selve forudsætningen for vores nedrustnings- og afspændingspolitik, for det er uomgængelig nødvendigt, at rustningskontrol og nedrustning opfylder vores krav om usvækket sikkerhed. Der er på den måde ikke noget modsætningsforhold imellem vores medlemskab af NATO-alliancetraktaten og vores aktive medvirken i nedrustnings- og afspændingsbestræbelserne, og der er god overensstemmelse imellem de synspunkter, vi udtrykker under militære og politiske drøftelser i NATO, og de opfattelser, vi tilkendegiver under nedrustningsdrøftelserne i FN, og de opfattelser, vi giver til kende under de afspændingspolitiske bestræbelser, vi tager del i for tiden i Beograd. I øvrigt kan jeg nævne, at det skyldes et dansk initiativ, at der blev indledt systematiske nedrustningsdrøftelser i NATO i 1965-66.

Det var den kolde krigs mistillid og politiske spændinger, der sammen med en teknologisk udvikling af helt uforudset hastighed og omfang blev rustningskapløbets grundelementer. Den militære strategi er baseret på en magtbalance, nemlig på det forhold, at når begge parter besidder så overvældende magtfulde våben, holder de samtidig hinanden i skak. Ingen vil vove at angribe først - i erkendelse af gengældelsens umådelige ødelæggelsesvirkning.